

Slovenské národné múzeum – Etnografické múzeum v Martine

Počiatky múzea siahajú do matičného obdobia (1863 – 1875) a obdobia Múzea Národného domu (1890 – 1907). Sú spojené najmä so vznikom Muzeálnej slovenskej spoločnosti a Slovenského národného múzea v Turčianskom Sv. Martine. Zásluhou predsedu Muzeálnej slovenskej spoločnosti Andreja Kmeťa, príspevkov a darov jednotlivcov a krajanských spolkov v zahraničí bola postavená prvá účelová budova Slovenského národného múzea (SNM) v rokoch 1906 – 1907. V roku 1908 boli slávnostne otvorené prvé expozície.

Druhá budova múzea bola postavená v rokoch 1928 – 1932 z korunových zbierok celého národa. Projektantom oboch martinských stavieb bol M. M. Harminc. Prvé expozície v druhej martinskej budove boli sprístupňované od roku 1933 – 1941 postupne. V rokoch 1942 – 1953 bolo SNM v Martine aj ústredným archeologickým pracoviskom na Slovensku. Zbierkový fond zahŕňal pramene k prírodovedným a spoločenskovedným reáliám, ľudovej architektúre, výtvarnému umeniu, slovenskej národnej histórii, umeleckým remeslám, cirkevným pamiatkam, numizmatike, archeológii, ľudovému umeniu, ako aj písomné a knižné fondy, pamiatky živej a neživej prírody.

Zákomom SNR č. 12/1948 Zb. bolo Slovenské národné múzeum v Turčianskom Sv. Martine od 1. januára 1949 poštátnené. Zákomom SNR č. 109/1961 Zb. o múzeách a galériách z 28. septembra 1961 sa radikálne zmenila jeho profilácia. Pre SNM v Martine to znamenalo administratívne zlúčenie so Slovenským múzeom v Bratislave a vytvorenie samostatného špecializovaného pracoviska s etnografickým zameraním. Príčinou delimitácie zbierok a archívnych dokumentov SNM v Martine bolo aj vládne nariadenie č. 29/1954 Zb. o archívniectve a vznik Štátneho slovenského ústredného archívu. Legislatívne delimitáciu medzi zariadeniami Povereníctva vnútra a Povereníctva školstva a kultúry (medzi archívmi a múzeami) riešilo uznesenie Zboru povereníkov č. 92/1957 Zb. z 2. apríla 1959.

Od 1. januára 2007 sa komplex martinských múzeí zlúčil do jedného celku s názvom Múzeá v Martine a tvoria ho Etnografické múzeum, Múzeum Andreja Kmeťa, Múzeum slovenskej dediny v Jahodníckych hájoch, Múzeum Martina Benku, Múzeum Karola Plicku v Blatnici. K najmladším múzeám v Martine sa od 1. apríla 2004 zaradili Múzeum kultúry Čechov na Slovensku a Múzeum kultúry Rómov na Slovensku. Úsilie zriadiť pracovisko so špecializáciou na dokumentáciu českej kultúry na Slovensku siaha do roku 1999 a rómskej kultúry do roku 2002.

V Archíve SNM – pobočke SNM-Múzeách v Martine sa nachádzajú archívne fondy a archívne zbierky k dejinám Slovenského národného múzea, Muzeálnej slovenskej spoločnosti,

významných osobností slovenského múzejníctva, spoločenského a kultúrneho života zo všetkých martinských špecializovaných múzeí..

Viac pozri in:

Elena Machajdíkova: Sprievodca po Archíve Slovenského národného múzea, Bratislava 2008.

Dostupné v predajniach SNM v Bratislave na Vajanského nábr. č. 2 a Žižkovej ul. č. 16.